Viite: SM:n tietoturvallisuuden ohjausryhmän asettamispäätös 16.9.2011

SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALAN TIETOTURVALLISUUDEN OHJAUSRYHMÄN TOIMINTASUUNNITELMA VUOSILLE 2011 – 2013

Tausta Valtioneuvosto teki periaatepäätöksen valtionhallinnon tietoturvallisuuden kehittämisestä 26.11.2009. Periaatepäätös linjaa valtionhallinnon tietoturvallisuuden kehittämisperiaatteet ja painopisteet. Valtionvarainministeriön linjausten mukaan valtionhallinnon tietoturvallisuuden kehittämisen painopistealueita lähivuosien aikana ovat seuraavat:

Konsernin tietoturvapalvelujen kehittäminen

Tietohallintolaki (Laki julkisen hallinnon tietohallinnon ohjauksesta 10.6.2011/634) tuli voimaan 1.9.2011. Tietohallintolain 4§:n mukaan ministeriön tehtävänä on ohjata toimialansa tietohallinnon ja tietohallintohankkeiden kehittämistä ottaen huomioon tietohallintolaissa säädetyt tarkoitukset ja velvoitteet. Tietohallintolaki antaa viranomaiselle velvoitteen:

1. Suunnitella ja kuvata tietohallintonsa julkisen hallinnon tietohallinnon kokonaisarkkitehtuurin mukaisesti.

2. Noudattaa tietojärjestelmien yhteentoimivuuden mahdollistamiseksi julkisen hallinnon kokonaisarkkitehtuuria ja sen edellyttämiä yhteentoimivuuden kuvauksia ja määrityksiä sekä toimialakohtaisia kuvauksia ja määrityksiä, joiden sisältö määritellään asetuksissa.

3. Ottaa käyttöön sellaisia sähköisen asioinnin ja hallinnon tukipalveluja, jotka luovat edellytykset yhteentoimivuudelle.

4. Tämä lisäksi tietohallintolaki edellyttää, että valtionhallinnon virastot hankkivat valtiovarainministeriön lausunnon merkittävistä tietojärjestelmähankkeistaan (yli 5 M€ hankkeet tai laaja toiminnallinen merkitys).

Tietoturvavaatimusten kattava käyttö tulosohjauksessa

Vastuu toiminnan jatkuvuuden varmistamisesta ja tietoturvallisuuden toteuttamisesta on kunkin organisaation johdolla. Tietoturvallisuuden mittaamista edistetään osana organisaatioiden johtamista ja tietoturvallisuutta kuvaavat mittarit sisällytetään yksiköiden tulosten seurantaan. Kukin viranomainen vastaa omalta osaltaan

Postiosoite
PL 26
00023 VALTIONEUVOSTO

Käyntiosoite
Kirkkokatu 12
HELSINKI

Puhelin
Vaihde 071 878 0171
Sähköposti:
etunimi.sukunimi@intermin.fi

Faksi
071 878 8555
www.intermin.fi

valtioneuvoston periaatepäätöksen aktiivisesta toteuttamisesta, osallistuu yhteistyöhön ja hankkeisiin sekä seuraa tietoturvallisuuden kehitystä. Jokainen organisaatio sisällyttää tietoturvatoimenpiteiden tavoitteet ja resurssitarpeet tulosohjaukseen, toiminnan suunnitteluun, strategioihin ja talousarvioesityksiin.

Tietoturvatasojen ja ICT-varautumisen toimeenpano

Valtioneuvoston asetus tietoturvallisuudesta valtionhallinnossa tuli voimaan 1.10.2010. Sitä täydentävä VAHTI-ohje 2/2010 tarkentaa ja ohjeistaa yksityiskohtaisella tasolla tietoaineistojen luokittelulle sekä esittää yleiset linjaukset perus-, korotetun ja korkean tason tietoturvatasosta koskien tietoturvallisuuden johtamista, hallintaa sekä tietojärjestelmiä. VAHTI- ohje 3/2010 sisältää tietoturvatasojen linjaukset hallinnon sisäverkoille. Valtionhallinnon virastojen on saavutettava tietoturva-asetuksen mukainen tietoturvallisuuden perustaso viimeistään 30.9.2013.

Valtioneuvoston asettaman turvallisuusverkkohankkeen (TUVE-hanke) tehtävänä on suunnitella ja toteuttaa viranomaisten korkeaa varautumisastetta tukeva tietoverkko. Hankkeessa integroidaan turvallisuusviranomaisten olemassa olevat tieto- ja tietoliikennejärjestelyt sekä kehitetään olemassa olevia palveluja ja tehostetaan niiden yhteiskäyttöisyyttä. Hankkeen toimikausi on 9.4.2009 - 31.12.2012.

Tietoturvallisuuden mittaamisen kehittäminen, riskienarviointi ja osaaminen

Tietoturvallisuuden toiminnan ohjauksessa on keskeistä ohjauksen nivominen toiminnan johtamiseen hyödyntäen mittareita, joista osa on reaaliaikaisia ja osalla harvempi seurantarytmi. Mittareiden kehittäminen on keskeinen tehtävä ja sen tuloksia otetaan käyttöön myös tietoturvallisuuden kehitysohjelman vaikuttavuusseurannassa. Tärkeitä mittaamisen ulottuvuuksia ovat tietoturvatoiminnan kattavuus, osaaminen ja resurssit sekä riskiarvioinnit, riskien hallinta ja tietoturvapoikkeamien hallinta. Tavoite on, että koko valtionhallinnon laajuinen tietoturvallisuuden mittaus ja henkilöstön tietoturvaosaamisen todentaminen on nivottu osaksi valtiokonsernin johtamiseen vuonna 2013.

TIETOTURVALLISUUDEN KOHDEALUEET JA TAVOITTEET SISÄASIAINHALLINNOSSA 2011–2013

Tietoturvallisuuden ohjausryhmän asettamiskirje edellyttää, että sisäasiainhallinnon tietoturvallisuutta tulee kehittää konsernimaisen toimintatavan ja ohjauksen mukaisesti. Tietoturvallisuuden kehittämisen tulee vastata valtionhallinnon tietoturvallisuuden kehitysohjelman mukaisia vaatimuksia. Tietoturvallisuuden tulee olla osa hallinnonalan päivittäistä toimintaa, tulosohjausta ja seurantaa. Tietoturvallisuuden hallintajärjestelmän ja kehittämissuunnitelmien hyödyllisyys, sekä toimivuus

Postiosoite
PL 26
00023 VALTIONEUVOSTO

Käyntiosoite
Kirkkokatu 12
HELSINKI

Puhelin
Vaihde 071 878 0171
Sähköposti:
etunimi.sukunimi@intermin.fi

Faksi
071 878 8555
www.intermin.fi

varmistetaan johdon katselmoinneissa ja johto päättää näistä koskevista laajemmista kehittämistoimenpiteistä edellä mainittujen tavoitteiden ja lähtökohtien puitteissa.

Tietoturvallisuusmääritykset tarkistetaan ja arvioidaan vuosittain tai ainakin suurten muutosten yhteydessä. Tietoturvaratkaisut perustuvat riskianalyysiin ja niiden tulee olla myös kustannustehokkaita. Organisaation tietojenkäsittelyn ja tietojen turvaamisen periaatteet noudattavat kansallisia ja kansainvälisiä tietoturvallisuutta koskevia lakeja, säädöksiä, standardeja ja suosituksia.

Ohjausryhmän asettamiskirjeessä mainittujen perustehtävien ja työkohteiden lisäksi tietoturvallisuuden ohjausryhmälle on määritelty alla olevat toimenpidealueet, joita kehitetään toimikaudella seuraavasti:

Hallinnollinen tietoturvallisuus

Organisaatiossa on sovittu tapa toimia turvallisuuspoikkeamissa ja väärinkäytöstilanteissa. Kriittisten toimintojen häiriöiden hallintaohjeet on laadittu, koulutettu ja toiminta harjoiteltu.

- Hallinnonalan tietoturvallisuutta koskevat määräykset sekä ohjeet kartoitetaan ja tehdään tietoturvallisuutta koskevien määräysten ja ohjeiden päivityssuunnitelma vuoden 2011 loppuun mennessä. Vanhentunutta tai muutoin puutteellista ohjeistusta uusitaan toimikauden 2011–2013 aikana päivityssuunnitelman mukaisesti.

- Turvallisuuspoikkeamiin sekä väärinkäytöksien ja häiriöihin ehkäisyyn kiinnitetään erityistä huomiota hallinnonalalla pidettävissä tietoturvakoulutuksissa.

Organisointi

Henkilöstö ja sen käyttö on suunniteltu ja mitoitettu ydintoimintojen jatkuvuuden hallinnan ja tiedon turvaamisen edellyttämällä tavalla. Tietoturvallisuuden vaatimukset on huomioitu sopimuksissa. Välittöminä toimenpiteinä suoritetaan seuraavat tehtävät:

- Hallinnonalalla meneillään oleva tietojärjestelmien omistajien ja vastuutahojen kartoitus viedään loppuun vuoden 2011 aikana.

- Hallinnonalan tietoturvaan liittyvien ydintoimintojen ja prosessien organisointi ja vastuutus tarkistetaan vuoden 2011 loppuu mennessä.

- Hallinnonalan tietoturvallisuuden kehittäminen on osa meneillään olevaa sisäasiainhallinnon kokonaisarkkitehtuuriselvitystä (tulevaa kokonaisarkkitehtuuria) sekä hankehallinnan parantamista.

Postiosoite
PL 26
00023 VALTIONEUVOSTO

Käyntiosoite
Kirkkokatu 12
HELSINKI

Puhelin
Vaihde 071 878 0171
Sähköposti:
etunimi.sukunimi@intermin.fi

Faksi
071 878 8555
www.intermin.fi

- Turvallisuussopimuksissa huomioidaan erityisesti liiketoiminnan jatkuvuuden hallinnan, erityistilanteiden hallinnan ja tiedon turvaamisen vaatimukset sekä niiden toteuttaminen. Kriittisen toiminnan jatkuvuuden ja tiedon turvaamisen hallintavelvoite ulotetaan koko toimittajaverkostoon. Hallinnonalalla käytössä olevaa turvallisuussopimusmallia tarkennetaan edeltä mainituin osin.

Koulutus

Osaamisen ja tietoisuuden kehittäminen: Organisaatio kannustaa henkilöstöä noudattamaan ja kehittämään hyvää jatkuvuuden hallinnan ja tiedon turvaamisen toimintamallia. Jatkuvuuden hallinnan ja tiedon turvaamisen osaamiselle on annettu rooli- tai tehtäväkohtaiset vaatimukset, osaamistaso tunnetaan ja osaamista kehitetään.

- Hallinnonalan tietoturvallisuuden koulutuksen perusteet ja sisältö yhdenmukaistetaan 1.10.2010 voimaan tulleen tietoturva-asetuksen mukaisesti vuoden 2011 loppuun mennessä.

- Tietoturvallisuuden osaamistasoa parannetaan: Tietoturvakoulutusta, tietoturva-osaamista ja hallinnonalan verkko-oppimisympäristöä kehitetään edelleen tietoturva-asetuksen mukaisten korkeimpien tietoturvatasojen saavuttamiseksi. Tietoturvallisuuden ohjausryhmän koulutus -ja kehittämismahdollisuudet kartoitetaan ja suunnitellaan tarvittavat koulutukset vuoden 2011 aikana siten, että ne voidaan toimeenpanna viimeistään vuoden 2012 aikana.

- Suojaustasojen I ja II tietoaineistojen käyttöoikeudet (henkilöt ja tehtävät) sekä suojaustasoja III ja IV tietoaineistoja koskevat käyttöoikeudet (henkilöt ja tehtävät), jotka on tallennettu henkilörekisteriin tarkistetaan ja saatetaan ajantasalle vuoden 2011 aikana.

Raportointi

Toiminnan arviointi ja todentaminen: Tietoturvallisuuden hallinnan tilaa seurataan jotta voidaan myös varmistua, että se palvelee organisaation ydintoimintaa. Viestinnän ja raportoinnin vastuut ja toimintamalli on määritetty siten, että kaikilla osapuolilla on toimintaan, sen kehittämiseen ja päätöksentekoon tarvittavat tiedot. Raportoinnin ja riskienarvioinnin parantamiseksi suoritetaan seuraavat tehtävät:

- Hallinnonalan tietoturvallisuuden ohjaukseen, toiminnan arviointiin ja tietoturvallisuuden kehittämiseen liittyvät mittarit määritellään ja vahvistetaan.

- Tietoturvallisuuden raportointia ja riskienhallintaa parannetaan tuomalla hallinnonalan yhteiseen verkko-oppimisympäristöön tarvittavat raportointiin ja riskienarviointiin liittyvät työkalut vuoden 2012 aikana.

Tietoturva-arvioinnit

Organisaatiossa käsitellään tietoaineistoja lakien ja hyvän hallintotavan mukaisesti: Asiakirjallisen ja muun tietoaineiston turvallisuus varmistetaan sen koko elinkaaren aikana.

- Hallinnonalan tietoaineistojen luokittelu -ja käsittely saatetaan vastaaman 1.10.2010 voimaan tulleen tietoturva-asetuksen mukaisia vaatimuksia.

- Hallinnonalan nykyinen IT-hallinnan ja tietojenkäsittelyn tietoturvataso kartoitetaan tietoturva-asetuksen mukaisten perus-, korotetun ja korkean tasojen vaatimusten mukaisesti.

- Hallinnonalan tietojärjestelmien auditointikehystä ja periaatteita tarkennetaan tietoturva-asetuksen, VAHTI-ohjeiden sekä KATAKRin, versio II asettamien vaatimusten mukaan. Tietojärjestelmä-auditoinnit (turvallisuusauditoinnit) viedään osaksi tietojärjestelmähankkeiden elinjaksonhallintaa sekä kokonaisarkkitehtuurin mukaista vaatimuksen hallintaa.

- Edellä suoritettujen selvitysten sekä tarkennetun auditointikehyksen ja periaatteen mukaisesti suoritetaan kohdennettu hallinnonalan tietojärjestelmien auditointi vuosien 2011 -2013 aikana.

- Suoritetaan tarvittavat tietoturvallisuuteen liittyvät kehitys-ja korjaustoimenpiteet siten, että tietoturva-asetuksen mukainen tietojenkäsittelyn perustaso saavutetaan viimeistään 30.9.2013 mennessä.

- Tietoturva-asetuksen täytäntöönpano ja asetuksen vaatimusten täyttyminen varmistetaan olemalla mukana valtionhallinnon tietoturvallisuustason täytäntöönpanon yhteishankkeessa. Hankkeen toimikausi on 2011-2013.

Tietojenkäsittelyn valmiussuunnittelun kehittäminen

Vaatimukset: Toimintaympäristö ja sen vaikutus toimintaan tunnetaan. Ydintoiminnasta on johdettu sen edellyttämien palvelujen jatkuvuuden hallinnan, erityistilanteiden ja tiedon turvaamisen vaatimukset. Erityistilanteiden hallinta on organisoitu ja huomioitu eri toimintamalleissa. Tarvittavat varajärjestelyt on suunniteltu ja toteutettu.

- Hallinnonalan tietojärjestelmien kriittisyysluokituksen perusteet päivitetään, sekä tarkistetaan tietojärjestelmiä koskevien toipumis-ja testausuunnitelmien yhdenmukaisuus.

- Tarkistetaan ja yhdenmukaistetaan hallinnonalan tietojenkäsittelyyn liittyvät valmius -ja varautumissuunnitelmat sekä päivitetään ne aikaisemmin mainitun päivitys-suunnitelman mukaisesti.

Postiosoite
PL 26
00023 VALTIONEUVOSTO

Käyntiosoite
Kirkkokatu 12
HELSINKI

Puhelin
Vaihde 071 878 0171
Sähköposti:
etunimi.sukunimi@intermin.fi

Faksi
071 878 8555
www.intermin.fi

- Hallinnonalan tietoturvallisuuden ohjausryhmän jäsenet osallistuvat tarvittavilta osin valtioneuvoston asettaman turvallisuusverkkohankkeen (TUVE) tietoturvallisuutta, tietoliikennettä tai varautumista koskevaan kehittämistyöhön ja tarvittavien suunnitelmien laatimiseen.

Kaikkien edellä mainittujen toimenpiteiden etenemisestä ja tilasta raportoidaan säännöllisesti ministeriön osastopäällikkökokoukselle. Toimenpiteiden läpivienti edellyttää tiivistä yhteistyötä hallinnonalan tietohallinnon ohjausryhmän, TIHRYn kanssa.

Kansliapäällikkö Ritva Viljanen

Tietoturvapäällikkö Mika Kuronen

Jakelu
Ministeriön osastot ja erillisyksiköt
Hallinnonalan virastot ja laitokset
Hallinnonalan tietohallinnon ohjausryhmä TIHRY
Tietoturvallisuuden ohjausryhmän jäsenet

Tiedoksi
Sisäasiainministeri Päivi Räsänen
Ministerin erityisavustajat

Postiosoite
PL 26
00023 VALTIONEUVOSTO

Käyntiosoite
Kirkkokatu 12
HELSINKI

Puhelin
Vaihde 071 878 0171
Sähköposti:
etunimi.sukunimi@intermin.fi

Faksi
071 878 8555
www.intermin.fi